

Літовкіна О. П., Пушкіна Н. М.*

**ЗАСТОСУВАННЯ МОНІТОРИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНО-ГРОМАДСЬКОГО УПРАВЛІННЯ
НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ**

У статті подано механізм застосування освітнього моніторингу з метою визначення якості надання освітніх послуг навчальним закладом. Проблему розкрито з огляду на державно-громадський характер управління.

Реформування освітньої галузі в Україні зумовило необхідність модернізації системи державного управління освітою, спрямування її на забезпечення й всебічне поліпшення якості освіти, впровадження технологій систематичного оцінювання та прогнозування розвитку системи освіти. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ ст. вимагає від керівників пошуку нових, відкритих і демократичних моделей управлінської діяльності. При цьому постає важливим органічне поєднання засобів державного впливу із громадським управлінням, що значно розширює управлінські можливості громади.

Стратегічні цілі, завдання, пріоритетні напрями й основні шляхи радикальних перетворень в управлінні системою освіти визначені Конституцією України, законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про дошкільну освіту», «Про вищу освіту», Державною національною програмою «Освіта» («Україна ХХІ століття»). Чинна законодавча база дає змогу не лише створити на локальному рівні дієву систему засобів правового регулювання державно-громадського управління закладом освіти, а й конкретизувати, доповнити її своїми внутрішніми документами: Статутом школи, Положенням про Раду школи, Положенням про загальношкільний батьківський комітет, Положенням про піклувальну раду, Положенням про шкільне самоврядування, Кодексом школяра.

Метою статті є розкриття механізму застосування освітнього моніторингу з огляду на державно-громадський характер управління навчальним закладом.

Функціонування системи державно-громадського управління в школі означає забезпечення широкої участі вчителів, учнів, батьків, громадських організацій у вирішенні проблем, що стоять перед школою. Такий підхід забезпечує тісну взаємодію всіх ланок управлінської структури, тому вдосконалення форм ефективної співпраці школи й соціуму є актуальними питаннями сьогодення. Адже принцип партнерства дає змогу забезпечити дієву систему взаємної відповідальності за виховання дітей, збереження їхнього фізичного, духовного здоров'я, успішну соціалізацію в сучасному життєвому просторі. На основі партнерства підвищується привабливість освіти, розвивається інститут меценатства, впроваджуються інноваційні форми й види освітньої діяльності.

---

* **© Літовкіна О. П., Пушкіна Н. М.**

ІННОВАЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Система державно-громадського управління школою передбачає передачу частини управлінських повноважень громадським органам співуправління, що створює можливість для реальної участі громадськості у визначенні стратегічних напрямів та контролю різних аспектів діяльності школи. За допомогою соціальних проектів школа надає змогу залучати батьків і дітей до громадського життя й соціально-культурного розвитку селища. Так, у 2008-2012 роках Каланчацька ЗОШ I-III ступенів № 1 працювала над утіленням ідеї державно-громадського управління «Школа – наш спільний дім». Зв'язки навчального закладу із громадськістю селища здійснюються через спільну діяльність з організаціями та установами: спільно із сільською бібліотекою працює клуб «Чомучка», дитячий ляльковий театр «Дюймовочка», клуб цікавих зустрічей для учнів різних вікових категорій. Центр соціальної служби захисту прав дітей і молоді організував для старшокласників школи молодіжний клуб «Дебати»; дитячо-юнацький центр залучає учнів до участі в гуртках, у роботі клубу «Ерудит», участі в конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт. Шкільні волонтерські загони співпрацюють із районною радою ветеранів, надають дієву допомогу ветеранам праці та війни, ведуть пошукову роботу. Члени учнівських пошукових загонів поповнюють експозицію шкільних музеїв історії селища та історії школи, підтримують тісний зв'язок із радою районного краєзнавчого музею. Представники органів внутрішніх справ ведуть профілактичну роботу серед шкільної молоді і є постійними учасниками заходів, які проводяться в ході місячника правових знань. Профорієнтація серед школярів району здійснюється районною службою зайнятості населення, створено шкільну агітбригаду, яка у 2012 році стала переможцем міжрайонного конкурсу.

Участь педагогів, учнів, батьків та громадськості селища в реалізації проекту державно-громадського управління навчальним закладом «Школа – наш спільний дім» була визнана на обласному рівні: 2011 року педагогічний колектив нагороджено дипломом I ступеня за участь в обласному конкурсі «Школа Херсонщини» у номінації «Школа соціального партнерства», у 2012 році колектив виборів I місце в районному конкурсі «Битва шкіл. Перетвори знання на успіх».

Основним засобом отримання інформації про якість функціонування системи державно-громадського управління є моніторинг, що дає змогу проводити поточний аналіз і коригування управлінської діяльності та поступово залучати до управлінських дій представників громадськості. У зовнішній оцінці освітньої діяльності школи беруть участь працівники районного відділу освіти, депутати районної ради, батьки. Отримані дані використовуються для визначення динаміки рівня управлінської діяльності та її пріоритетних напрямів, установами із цією метою взаємозв'язків між державними та громадськими органами, активізації громадських структур, зацікавлених у розвитку загальноосвітньої школи.

Для забезпечення якісного, об'єктивного, надійного моніто-

ІННОВАЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

рингу використовуємо наступні методи. Метод спостереження – найдоступніший спосіб збору інформації. Проте варто пам'ятати: щоб уникнути суб'єктивності й однобічності, спостереження мають здійснювати кілька учасників моніторингу. Метод анкетування, у свою чергу, дозволяє з'ясувати не тільки думки, які нас цікавлять, а й вивчити схильності, зв'язки, оцінні судження досліджуваних. Метод бесіди зобов'язує прислухатися до думок, суджень суб'єктів моніторингу, щоб правильно окреслити сутність проблеми. Метод соціометричного вибору допомагає вивчити взаємини в колективі, виявити мікрогрупи, лідерів. Метод ранжування (розташування даних за значимістю (за рангом) можна використовувати стосовно особистості учасника навчально-виховного процесу та для з'ясування орієнтирів подальшого розвитку державно-громадського управління. Анкета-інтерв'ю має перевагу перед іншими методами в тому, що вона поєднує програмовані запитання й бесіду. Інформацію отримують безпосередньо в контакт з досліджуваним.

Оскільки вищим органом державно-громадського управління школою є загальношкільні збори, які розв'язують стратегічні завдання розвитку закладу, пропонуємо оприлюднювати результати моніторингу рівня задоволення освітніх потреб саме на конференції два рази на рік: на початку й наприкінці навчального року, за такими критеріями:

- організація навчального процесу;
- організація позакласної діяльності;
- оцінка роботи соціально-психологічної служби;
- робота шкільної бібліотеки;
- стан організації харчування учнів;
- санітарно-гігієнічний стан школи;
- фінансово-господарська діяльність.

Критеріальне вимірювання рівня діяльності адміністрації (директора) школи дає змогу підвищити науковий рівень прийняття управлінських рішень з урахуванням громадської думки.

Таким чином, запропонована система моніторингу державно-громадського управління навчальним закладом дає можливість успішно вирішувати такі задачі, як:

- розвиток та згуртування дитячого колективу;
- формування соціально активної особистості учня;
- демократизація шкільного життя;
- залучення вчителів, учнів, батьків, громадськості до управління шкільними справами;
- прискорення процесу реалізації фінансових та господарських рішень.

Для успішного впровадження системи моніторингу громадсько-державного управління навчальним закладом пропонуємо:

1. Створити інформаційний ресурс, який забезпечує розуміння стану державно-громадського управління навчальним закладом.

2. Забезпечити вчителів, учнів, батьків, громадськість надійною інформацією про стан і розвиток системи менеджменту школи.

ІННОВАЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

3. Урахувати особистий досвід кожного учасника навчально-виховного процесу щодо організації й проведення процедур оцінювання.

4. Відпрацювати власну систему моніторингу.

5. Виявити об'єктивні, надійні, вагомі аргументи для оцінки діяльності школи.

Отже, моніторингові дослідження, завдяки яким керівники закладу отримують великий масив статистичних даних, демонструють певні динамічні зміни, які впливають на прийняття адекватних спільних рішень, прогнозування та проектування подальшої партнерської діяльності щодо розвитку навчального закладу.

Література:

1. Бондаренко Л. С. Комплексні моніторингові дослідження/ Л. С. Бондаренко// Управління школою (Осн.). – 2013. – № 19/21. – С. 29-71.
2. Ільченко Л. Моніторинг у діяльності навчального закладу/ Лариса Ільченко, Ніна Омеляненко, Ольга Савченко // Практика управління закладом освіти. – 2013. – № 6. – С. 51-56.
3. Касьянова О. М. Моніторинг в управлінні навчальним закладом. – Х.: Основа, 2004.
4. Маслікова І. В. Моніторингова система освітнього менеджменту. – Х.: Основа, 2005. – 144 с.
5. Талдонова Л. Модель державно-громадського управління/ Лілія Талдонова, Євгенія Тарасенко// Завуч (Шк. світ). – 2011. – № 5. – С. 3-9.

Тригубка Н. А., Проданець М. П.*

ЗДІЙСНЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ПІДТРИМКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ У НАВЧАЛЬНО- ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

У статті викладено методика здійснення управлінської підтримки впровадження освітніх інновацій у навчально-виховному процесі, привернуто увагу до психологічних основ управління загалом.

Ми живемо в динамічному світі, що дуже швидко змінюється. Ці зміни стосуються всіх сфер нашого буття, а особливо – освітньої галузі. Професійна діяльність учителя останнім часом нагадує безперервний процес адаптації, від якого в значній мірі залежать успіх та можливості самореалізації особистості. Тому стрижнем інноваційних процесів в освіті є впровадження, насамперед, досягнень психолого-педагогічної науки, а також вивчення, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду. Слід зазначити, що інноваційну спрямованість освітнього простору зумовлюють соціально-економічні перетворення, які вимагають відповідного прагнення вчителів до освоєння та застосування педагогічних новинок, а також конкуренція загальноосвітніх закладів у пошуку більш ефективних форм і методів організації навчально-виховного процесу.

Питання нової сутності суспільної ролі педагога, його місця в інноваційному освітньому просторі розглянуті в працях

---

* © Тригубка Н. А., Проданець М. П.